

Hanna Filipkowska

"Funkcja archaizacyjna metaforyki "Popiołów", Jerzy Paszek, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 14/41, 128

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/I/ PASZEK Jerzy: Funkcja archaizacyjna metaforyki "Popiołów". W: O prozie polskiej XX wieku, Materiały Konferencji Ogólnopolskiej w Toruniu. Listopad 1968. Pod redakcją A.Hutnikiewicza i H.Zaworskiej. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971. IBL PAN, Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej. T.XXIV, s. 9-38.

Sposób posługiwania się archaizmami jest, zdaniem autora, jednym z elementów decydujących o nowatorstwie powieści Żeromskiego w stosunku do tradycji polskiej powieści historycznej. Nowatorstwo to polega m.in. na wyzyskaniu synchronicznej i diachronicznej wieloznaczności wyrazu. Wprowadzone do metaforyki "Popiołów" archaizmy leksykalne i rzeczowe służą utwierdzeniu iluzji historycznego oddalenia świata przedstawionego oraz kreacji narratora współczesnego opisywanej epoki. Charakterystyczna dla "Popiołów" eliminacja porównania epickiego jest uzasadnioną próbą syntezy romansu historycznego i powieści lirycznej.

BP/41

H.F.

/I/ PORADECKI Jerzy: Narrator i narracja w "Bramach raj" i "Idzie skacząc po górach" Jerzego Andrzejewskiego. W: O prozie polskiej XX wieku. Materiały Konferencji Ogólnopolskiej w Toruniu. Listopad 1968. Pod redakcją A. Hutnikiewicza i H.Zaworskiej. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971. IBL PAN. Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej. T.XXIV, s. 295-310.

Elementy narracji i obraz narratora w obu powieściach ukazane tu są pod kątem ich możliwości znaczeniowótórczych. Wychodząc z założenia, że zasadniczą rolę odgrywają w obu powieściach nie opis, lecz kreacja, autor stawia tezę, że ich rzeczywistość nie jest odwzorowaniem rzeczywistości obiektywnej, lecz konstruowanym tworem modelowym, skomponowanym z elementów zawierających aluzje do świata pozapowieściowego. Narrator jest wszechwiedzący, lecz nieobiektywny wskutek poetyzacji tekstu, anafory podkreślają subiektywizm narracji. Narrator komplikuje relacje czasowe, zaciera granice pomiędzy podmiotem wypowiedzi a jej adresatem itd.

BP/41

J.O.P.